

Становище от член на научно жури
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
по програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)
в СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Изготвил становището: Доц. д-р Ивайло Михайлов Михайлов, хабилитиран по научна специалност 05.02.05 „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“, Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № 214/10 март 2026 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Автор на дисертационния труд: докторант Николай Василев Тодоров (d010222264), задочна форма на обучение по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси) към катедра „Финанси и кредит“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Тема на дисертационния труд: „Финансови аспекти на прехода към кръгова икономика“.

Научни ръководители: Доц. д-р Ангел Ангелов (2021-2022 г.), катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов; Проф. д-р Андрей Захариев (2022-2024 г.), катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов; Проф. д-р Стефан Симеонов (2025-2026 г.), катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд *„Финансови аспекти на прехода към кръгова икономика“* има ясно формулирани обект, предмет, цели и задачи. В него се застъпва тезата, че *„прилагането на принципите на кръговата икономика на общинско равнище представлява не само осъществим, но и целесъобразен подход за постигане на балансирана, ресурсоефективна и нисковъглеродна икономика, с отчетливи екологични и социални ползи“*.

Докторската дисертация следва утвърдената академична структура, състояща се от въведение, три глави, заключение, библиография и приложения. Основното изложение обхваща 383 страници, подкрепено от 31 фигури и 40 таблици, които илюстрират ключови аспекти на разработката. Използваната литература включва 169 източника с преобладаващ дял на чуждоезичната литература. С увереност може да се заяви, че в своя труд докторант Николай Тодоров демонстрира аналитичен подход при синтезирането на фундаментални научни теории и тезиси на водещи автори. Текстът показва висока степен на академична добросъвестност при анализа на специфичните аспекти на кръговата икономика в контекста на финансите, правото и екологията.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността на разглежданата тема се детерминира от интерсекториалните глобални, европейски и национални предизвикателства, произтичащи от дефицита на природни ресурси, климатичните флукуации и ескалацията на генерираните

отпадъци. Тези фактори налагат императивната необходимост от реструктуриране на конвенционалните линейни модели на производство и потребление. В контекста на изострящи се екологични лимити и социално-икономически диспаритети, кръговата икономика се утвърждава като фундаментална парадигма за устойчиво развитие, инкорпорирана в стратегическата рамка и политиките на ЕС.

Критичен аспект на изследването е фокусът върху практическата приложимост на циркулярните принципи, чието ефективно внедряване изисква синергия между технологични иновации и цялостна трансформация на управленските, регулаторните и финансовите механизми. В тази институционална архитектура местното самоуправление (общините) заема ролята на ключов медиатор между макроикономическите цели и реалното им отражение върху качеството на живот.

За българските общини дефицитът на институционален капацитет и ограничените финансови ресурси, съчетани с проблемите при управлението на битовите отпадъци и зелената система, актуализират необходимостта от иновативни, икономически целесъобразни подходи. Това определя изследването на кръговата икономика като модел за устойчиво развитие на съвременния български град не само като навременно, но и като стратегически значимо научно и научно-приложно начинание.

Избраната тематика е в пълно съответствие с концептуалните и приложните императиви на съвременната икономическа наука. Изследването притежава подчертан интердисциплинарен характер, тъй като изисква детайлен анализ на пресечните точки между икономика, политика, финанси и екология, разгледани в контекста на тяхното комплексно взаимодействие в рамките на европейските политики.

Първа глава е озаглавена „Теоретични постановки, регулаторна рамка и актуално състояние на кръговата икономика“. Направен е анализ на възникването, еволюцията и съдържателното развитие на концепцията за кръгова икономика, разгледана в контекста на икономиката на ефективността, устойчивото развитие и екологизацията на икономическите системи. Отделено е място на законодателната рамка, свързана с налагане и насърчаване прилагането на принципите на кръговата икономика. Направен е анализ на степента на въвеждане и приложимост на кръговата икономика в правната рамка на местно ниво.

Втора глава е посветена на нови модели, базирани на принципите на кръговата икономика. На преден план е изведен японският модел, в т. ч. и нормативните решения за налагане на модела за кръговата икономика, като акцентът е поставен върху фискалната политика на Япония, касаеща третирането на промишлени отпадъци и действията за намаляването им. В тази част на дисертацията се разглеждат социалните и информационните аспекти на кръговата икономика в рамките на Общество 5.0, включително влиянието на кръговите модели и блокчейн технологиите, както и насоки за развитие на социалните въздействия. Анализира се също така кръговото градско земеделие чрез неговите принципи, стратегии, практическо приложение в България и възможностите за съвместна трансформация с градовете.

В *трета глава* докторант Николай Годоров прави емпирично изследване и приложна проверка на кръговите модели на общинско равнище (основно в региона на Община Троян). За целите на изследването е направено анкетно проучване за

нагласите, мнението и становището на местната общественост за екологичните проблеми в Община Троян.

Всяка глава приключва с изводи, а в заключението на дисертацията са изведени основните моменти от направеното изследване. Към дисертационния труд са представени три приложения в общ обем от пет страници.

В методологически план разработката се основава на няколко базисни научни методи на изследване, които са: системен и сравнителен анализ, индукция и дедукция, анализ разходи–ползи, анализ на сценариите, анализ на чувствителността и използване на емпирични и статистически методи.

Представеният автореферат отразява обективно и систематизирано основните параметри на дисертационния труд и напълно съответства на утвърдените академични стандарти за оформяне на подобен вид научни разработки. Структурата на труда е развита в седем логически последователни сегмента: обща характеристика на изследването, синтезирано изложение на съдържанието по глави, насоки за последващи научни търсения, справка за научно-приложните приноси, списък на публикациите по темата, доказателства за съответствие с минималните национални изисквания съгласно ППЗРАСРБ, декларация за оригиналност и достоверност на представените резултати.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В хода на своето изследване авторът е формулирал няколко приносни момента, систематизирани в две основни групи: научни и научно-приложни приноси.

Първо, в дисертационния труд е обоснована авторска концепция за кръговата икономика като интегриран социално-икономически модел за устойчиво градско развитие в България, чиято ефективност се детерминира от системната координация и контекстуалната адаптация на неговите нормативни, икономически, институционални и социални механизми.

Второ, теоретизирана е концепцията за кръгово градско земеделие като иновативен интегративен модел за затваряне на ресурсните цикли, който синергично свързва управлението на биоотпадъците, развитието на зелената система, социалната инклузия и локалното производство.

Трето, разработена е иновативна методика за изчисляване на такса „битови отпадъци“, която интегрира принципите на кръговата икономика и принципа „замърсителят плаща“, дефинирайки я като управленски и финансов инструмент за стимулиране на ресурсната ефективност и превенция на генерирането на отпадъци.

Четвърто, извършена е емпирична проверка на разработената методика в конкретен общински контекст чрез прилагане на анализ разходи–ползи, сценарен анализ и анализ на чувствителността спрямо различни дисконтови проценти.

Пето, разработените в дисертационния труд аналитични тези и практически модели са институционално и нормативно валидирани чрез използването им като експертна основа при изготвянето, обсъждането и приемането на изменения и допълнения в подзаконови нормативни актове на Община Троян в областта на: управлението на отпадъците; опазването и развитието на зелената система, както и в управлението на общинските горски територии.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

В работата на докторанта се забелязват някои пропуски и слабости.

1. Обемът на дисертацията значително надхвърля общоприетите стандарти за докторски труд, което затруднява проследяването на основната научна линия. Наличието на прекомерно детайлни описания и разширени теоретични отклонения размива фокуса. Категорично смятам, че това би могло да бъде редуцирано без загуба на научна стойност.

2. В работата се използват съкращения и абривиатури и въпреки че някои от тях са достатъчно популярни редно би било в началото на дисертацията да се изведе списък на съкращенията.

При прочита на дисертационния труд възникна следният въпрос:

1. Кои финансови инструменти (субсидии, данъчни преференции и инструменти на „зеленото“ кредитиране) са най-ефективни за насърчаване на прехода към кръгова икономика и по какъв начин те минимизират инвестиционния и технологичния риск за частния сектор?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд на тема „*Финансови аспекти на прехода към кръгова икономика*“ е резултат от задълбочено и систематично изследване на актуални икономически процеси. Авторът демонстрира отлична теоретична подготовка и способност за прилагане на съвременен инструментариум за количествен и качествен анализ. Особено ценен е приносът при разработването на авторски методически подход за оценка на финансови механизми, подпомагащи устойчивото развитие. Използваният сценарен анализ позволява извеждането на надеждни прогнози, които имат висока степен на достоверност и практическа стойност за икономическата наука.

Дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. Предвид научно-теоретичните и приложните приноси на труда, давам своята положителна оценка. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Николай Василев Тодоров образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

Дата: 30 март 2026 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Ивайло Михайлов)